Ч. 288. Пятниця 29 грудня 1895 (10 січня 1896). Рік V.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій години по полудни.
Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.
Письма приймають ся лиш франковані.
Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.
Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої".

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостах на провинциї:
на цілий рік зр. 2.40
на пів року 1.20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.
З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Сойм краєвий.

(4. засїдане з дня 4 січня 1896).

На початку засїданя відчитано спис петиций, котрих вплинуло доси 162. — Пос. Швед і товариші інтерпелювали комісаря правительственного, чи звістно правительству, що бідні родичі не можуть посилати дїтий до шкіл середних з причини заведеного примусу ношеня мундурів, і питали, чи правительство думає знести примус ношеня мундурів шкільних. — Пос. д'Абанкур ставив внесене, щоби Сойм ухвалив завізвати правительство до переведеня в Радї державній зміни розпорядженя міністерского з 1854 р. в напрямі знесеня оплати 17½ кр. за доручене письм судових в справах цивільних, а також до зміни §. 380 поступовання карного, щоби позви в справах карних о провини з §§. 489 до 497 були оштемпльовані і з тих оплат винагороджувано післанцїв судових.

Пос. Окуневский і товариші інтерпелювали комісаря правительственного, коли буде виплачена громадам належитість за роботи, виконані при будові дороги Бережани-Підволочиска. — Пос. Новаковский і тов. інтерпелювали комісаря правительственного, чи правительство поробить потрібні кроки, щоби реґуляцию Сяну під Торками в повітї перемиском розпочати з весною 1896 р.

Пос. Михальский і товариші інтерпелювали комісаря правительственного, в який спосіб виконано ухвалу Сойму з 4 лютого 1895 р. в справі уживаня языка польского яко урядового на зелїзницях, почтах, в жандармериї і т. д. — Пос. Жардецкий і тов. ставили внесене, щоби Сойм поручив видїлови краєвому предложити на найблизшій сесиї проект закона дорогового, опертий на засадах: щоби престациї в натурі були знесені і щоби громади і обшари двірскі причиняли ся оплатою в готівцї і то рівномірно, яко додаток до податків безпосередних. Принадаючу заплату в готівцї можна відобрати в натурі. Дотеперішний обовязок обшарів двірских до видаваня материялу деревляного зносить ся.

З порядку дневного наступило перше читане внесеня пос. Вахнянина в справі розслїдження причин еміґрациї і вибраня в тій цїли комісиї з 15 членів.

Пос. Вахнянин мотивуючи своє внесене обговорював насамперед справу еміґрациї взагалї. Еміґрация розумна — казав бесїдник — єсть зовсїм оправдана. В инших державах проявляє ся она кольонїзациєю заморских країв. У нас нема кольоний, отже нарід еміґрує на власну руку і на власне ризико. Еміґрация з Галичини відбувала ся у нас від кількадесяти лїт, а до північної Америки, була навіть пожадана, бо збогачувала край. Люди ішли для зарібку і значну часть того-ж присилали до краю на сплату довгів, закупно землї і поправу господарства. Подібна еміґрация в цїли заробкованя відбувала ся від давна до Румунії і Бесарабії, до Росиї до більших господарств, на Шлеск до копалень вугля, на жнива на Угорщину, а в найновійших часах до Босни і Болгарії.

Той рух — казав бесїдник — дасть ся оправдати. І в Росиї відбуває ся процес еміґраційний з півночи на полудне, а з ґуберній Полтавской, Харківской, Катеринославской над Амур. Причиною того руху єсть переповнене людьми полудневої Росиї і непоплатність господарства рільного під впливом континентального клїмату. Що иншого теперішна еміґрация бразилїйска. Єї викликали штучно аґенти товариства *Societa brasiliana metropolitana*, котре то товариство зобовязало ся супротив бразилїйского правительства спровадити з Европи до Бразилиї мілїон людий до 10 лїт. Перші транспорти еміґрантів ішли з Італії; тепер аґенти згаданого товариства звернули свою увагу на Галичину і північну Угорщину. Брак просьвіти і нужда пролетарияту селяньского сприяють дуже еміґрациї. Нарід вірить байкам о богатствах бразилїйских і думає, що поправить свою судьбу. Треба при тім памятати о слїдуючих обставинах, котрі дуже сприяють еміґрациї.

В краю настало перелюднене. Від 1880 р. до 1895 р. населене Галичини збільшило ся о 1 мілїон, а землї не прибуло. Роздроблене ґрунтів селяньских, нераціональна їх управа, дешевість продуктів рільних, більшаючі довги, неурожаї з послїдних лїт, брак средств меліорацийних, брак добрих пасовиск, піднесене податку ґрунтового від часу реформи податкової з 1882 р., збільшене додатків і престаций, брак постійного зарібку — ото причини, що зложили ся на економічний упадок селяньства і спонукали еміґрацию бразилїйску.

Рада — на думку бесїдника — була би така: пільги податкові, а іменно: податку ґрунтового і домово-клясового; ревізия катастру ґрунтового; зниженє контингенту податку ґрунтового, реформа належитостий правних, іменно же при спадщинах селяньских; проста адміністрация автономічна і зниженє коштів на адміністрацию автономічну. Крім того треба подумати о утворению институций, що подавали би позитивну поміч селяньству. Такими институ-

---

15)

Дещо з технїки.

VI.

Лямпи в паньчохах або жарове сьвітло Авера. — Плетїнка жарова і єї фабрикация. — Сьвітло нафтове. — Звідки взялась нафта? — Камінний кнїт до лямп нафтових і нафтові лямпи без кнота. — Сьвітло спірітусове. — Сьвітло будучности: карбід і єго фабрикация; досьвіди Теслї з електрикою.

(Дальше).

Сира нафта або ропа нафтова, така, яка випливає із жерел нафтових, єсть то досить ґустий, брунатний аж піби чорний плин, котрий до сьвітла поблискуєсь трохи зеленавою краскою. Єсть то мішанина всїляких сполучень вугля з воднем або т. зв. вуглеводнїв. Одні з тих сполучень знаходять ся в ропі нафтовій яко ґази, другі знов суть плинні. Коли ропу нафтову огрівати, то всї ті сполучення тої мішанини відділяють ся один по другім від себе в міру того, чим більше ропу огріває ся. Коли огріти ропу нафтову, то з неї виходять насамперед ґази. Коли єї огрівати ще більше, то виходить насамперед пара із тих частий мішанин, що огрівають ся і кипять найборше. При 40 до 70 степенях тепла виходить насамперед пара, котра, коли остигне, називаєсь **етером нафтовим** або ріґоленом; єго уживають до розпусканя кавчуку і яко лїку від ревматизму. При 70 до 90 степенях виходить ґазолїна, котрої уживає ся до очищуваня вовни з товщу; при 80 до 100 степенях виходить **бензина**, уживана до чищеня сукна і инших материй з товстих плям; при 120 степенях іде з ропи лїґроіна, котрою сьвітять, як нафтою, але в окремих до того лямпах; при теплотї від 120 до 170 степенїв виходить олїй уживаний до чищеня машин; від 170 степенїв, а часом вже від 150 іде нафта. При ще дальшім паровано ропи нафтової дістає ся вазеліну і смолу нафтову, а наконець лишають ся пригарки, котрих уживає ся яко вугля на топливо.

Одержану тим способом з ропи нафту чистить ся (рафінує ся) сїрковою кислотою і вапном та перемиває ся водою. Так очищена нафта єсть майже так чиста як вода, не має неприятного запаху і показує до сьвітла на верха синяву краску. Коли вложити в ню запалений сїрничок, то она не займе ся зараз; противно же, зле очищена нафта, в котрій знаходить ся ще етер нафтовий і бензина, запалює ся дуже легко і вибухає.

Нафта яко материял до сьвіченя набрала аж тогди великої ваги, коли віденьский фабрикант Дїтмар придумав для неї відповідні лямпи. Як звістно, уживано зразу до сьвіченя нафтою лямпок, котрі мало що ріжнили ся від каганцїв: роблено малі фляшечки, накриті зверха бляшкою, через котру переходила коротка рурка, в котру вкладало ся кнїт, скручений з кількох бабовняних ниток. Ті лямпки мали насамперед ту велику недогоду, що в них дуже легко могла займити ся нафта, тим більше, що єї тогди ще не уміли добре очищувати; кнїт треба в них було пальцями підсувати, а наконець они страшенно коптїли. Люди, що перший раз засьвітили у себе таку лямпку нафтову, а відтак по якімсь часї полягали спати, з немалим дивом споглядали на себе на другий день, коли повставали: кождий мав під носом дві чорні смуги; саджа з нафти осїдала навіть на лици і в очах.

Та саджа, а відтак і легка запальність нафти в лямпі були головною причиною, що зразу мало хто мав охоту сьвітити нафтою. Тогди станув Дїтмар в пригодї з своїми лямпами, а при тім і показав, що значить промисл. Лямпи Дїтмара розходять ся нинї по цїлім сьвітї і нема нїкого, хто би їх не знав, а однакож дуже мало таких, котрі би на їх вид подумали над тим, кілько розуму, кілько промислу вложив в них їх винахідник. Головна прикмета тих лямп в тім, що місце, в котрім горить поломінь, єсть значно віддалене від посудини або т. зв. резервоару, в котрім знаходить ся нафта, що той резервоар щільно замкнений і поломінь не легко може дістати ся до него, що кнїт можна легко висувати окре-

циями повинні бути спілки селяньскі, уладжені автономічно, котрі доставляли би селянам доброго насіня, приладів господарских, зближили продуцентів до консументів, научили рільника господарства раціонального і доставляли єму дешевого кредиту. Край повинен звернути увагу на „Кружки рільничі", Читальні „Просьвіти" і каси задаткові, котрі треба би переробити після системи Райфайзена. Сойми инших країв взяли ся з великою ревностию в послїдних лїтах (від 1892 р.) до заводженя таких кас і вивіновують їх зворотними позичками. Нинїшні інституциї кредитові суть руїною для господарств селяньских з причини високої стопи процентової, доходячої від 5 до 13 прц. Парцеляция обшарів двірских, де того конче потреба, була би також дуже пожадана.

З тих і инших причин треба би вибрати комісию еміґрацийну, котрої задачею буде розслїдити дїйстні причини еміґрациї. Раціональної еміґрациї не треба здержувати, але легкодушну треба здержувати всякими средствами, іменно же енерґічним виступованєм против перетельних аґентів. Окликом цїлої суспільности повинно бути: ретельна і щира опика над народом, котрий тяжко дїткнула теперішна криза рільнича. Суспільність повинна піти в поміч правительству і властям автономічним. Не пересуджуючи, до яких вислїдків прийде комісия еміґрацийна і яких средств схоче ужити против горячки еміґрацийної, просив бесїдник о вибранє комісиї з 15 членів зі всїх партий соймових.

Палата ухвалила вибрати окрему комісию еміґрацийну і передати тїй внесенє посла Вахнянина.

З порядку дневного наступило перше читанє внесеня пос. Фрухтмана в справі престациї громад міских на платню учителїв шкіл народних. — Внесенє передано комісиї шкільній.

Опісля провірено вибори послів з громад сільских: Авг. Горайского, з коросняньского округа виборчого; Анд. Сьреднявского, з миленицкого; Ад. Енджейовича, з ряшівского; Зд. Тарновского, з тарнобжеского; К. Чеча, з вілицкого; — дальше, послів з більшої посїлости: Верещиньского, Ем. Торосевича, М. Онипкевича, Вінк. Гноїньского, О. Шнеля і Альф. Стецкого; — наконець з міст: Ф. Вайґля, Г. Йордана і Ів. Роттера.

До ради надзоруючої Банку краевого вибрано: Іполита Богдана, Генр. Кешковского і Кар. Шаера.

Наконець відчитано ще: внесенє посла Фрухтмана з проектом закона о установленю кваліфікованих писарів громадских; — внесенє Скалковского в справі ухваленя резолюциї, взиваючої правительство, щоби оно при відновленю привилею австро-угорского Банку забезпечило собі відповідний надзір над тим банком і вплив на его дїловодство; — внесенє Криштофовича в справі орґанїзациї вандрівної науки рільництва; — інтерпеляцию пос. Крамарчика до комісаря правительственного, коли буде отворений новий уряд податковий в Кентах.

До комісиї еміґрацийної мають бути вибрані посли: Бернадзїковский, Ст. Дїдушицкий, Фр. Енджейович, Крамарчик, Менциньский, Меруновия, В. Незабитовский, Остапчук, Пілят, Піниньский, Саля, Ст. Тарновский, Вівіен, Вахнянин і Водзїцкий.

Перегляд політичний.

Нові вибори до віденьскої ради громадскої розписані на день 10 лютого с. р. і того дня буде вибирати третий округ виборчий. Єсть загальний погляд, що коли-б Люеґер був знову вибраний бурмістром, то вибір его не був би затверджений.

Межи нїмецкими а ческими послами соймовими не прийшло до порозуміня. На вчерашній конференциї репрезентантів всїх партий соймових обставав молодочеський посол Енґель при тім, щоби у всїх комісиях признано Чехам більше мандатів. Тогди заявив пос. Шлезінґер в імени Нїмців, що Нїмцї поставлять внесенє, щоби членів комісий вибирав новий сойм. Конференция тревала три години і не довела до нїякого порозуміня.

Коли повірити вістям льондоньских ґазет, то грізна до недавна справа трансвальска вже залагоджена без всяких дальших злих наслїдків. Ґубернатор Робінзон донїс правительству в Льондонї, що місто Йоганесберґ піддало ся Бурам безусловно і віддало всю зброю. Президент Крїґер сказав, що готов видати анґлїйским властям Джемзона і взяти до неволї его вояків і каже їх приставити на границю Наталю. Здає ся, що в звязи з тим стоїть вість, що анґлїйский адмірал з Капштадту відплив з кораблями до заливу Делягоа. Після вістий тих ґазет криза вже минула і всяку небезпечність усунено. Супротив сеї вісти все-таки дивно виглядає, длячого правительство анґлїйске як-раз тепер приказало утворити т. зв. лїтаючу ескадру.

Гнїв Анґлїйцїв на нїмецкого цїсаря за его телеґраму до президента Трансвалї, Крїґера, проявив ся вчера великою демонстрацию на улицях льондоньских против Голяндцїв і Нїмцїв. Розлючена товпа побила нїмецких і голяндских моряків та повитовкала виставові вікна купцям нїмецким.

Положенє Італїянцїв в Африцї має бути дуже прикре. Кажуть, що Абесинцї обступають чим раз більше італїяньску армію і хотять еї зовсїм розбити. Абесинцї йдуть в силї 220.000 войска, хоч що правда лихо узброєного. Після погляду знатоків абесиньских відносин Італїянцї могли би лиш тогди устояти ся, коли-б виставили армію в силї 300.000 людий.

Новинки.

Львів дня 9 січня 1896.

— **Іменованя.** С. В. Цїсар надав старшим управителям і начальникам урядів салїнарних Ал. Маховичеви і Кар. Нігрінови титул і характер радників гірництва. — Н. Мінїстер скарбу іменував управителя магазину продажи тютюну і стемплїв у Львові Алекс. Келера, директором тогож магазину.

— **В справі еміґрациї.** Ц. к. конзулят в Дженові доносить, що еміґранти: Іван Зазуляк з Свиржа, Іван Смага з Рудансць, Сенько Данильчук з Полюхова і Іван Хміль з Вільшаницї, повернувши з Парани дня 14 грудня до Дженови прибули в товаристві кс. Дуди до его канцеляриї і там зізнали

мим до того дротиком і що воздух підходить до лямпи з під споду, через що нафта лїпше згарає і не коптить, та сьвітить ясньїше. Се послїдне осягнув він в той спосіб, що доокола плоскої рурки, в котрій посуває ся кніт, зробив бляшану решітку, а зверха наложив на ню т. зв. капелю з вузким подовгастим отвором, через котрий виходить поломінь. Воздух іде крізь решітку з під споду під капелю, тут огріває ся і може виходити з під капелї лиш в горі єї отвором, де мусить конче іти попри поломінь і мішати ся з нею. Щоби же поломінь горіла спокійно, а при тім був і сильний продув воздуха в лямпі, то верх капелї накладає ся ще скляний коминок або т. зв. цилїндер, котрий тягне воздух так само як комин від печи. Величина капелї і єї проріз на поломінь, відтак величина і форма цилїндра мусять точно відповідати величинї кнота, наколи лямпа має добре сьвітити. Скоро капеля розмірно до кнота за мала і проріз в нїй за вузкий, то лямпа зле горить, що особливо дає ся зараз пізнати при єї запалюваню. При запалюваню треба кніт висунути трохи поверх лямпи; коли его відтак стягнути в долину, то лямпа зараз гасне, бо воздух з під споду заким ще огріє ся і може згарати в поломінї, не має куди вийти з під капелї і гасить поломінь. При плоских кнотах мусить цилїндер бути в тім місци, де горить поломінь, широкий і тонкий, а то з тої причини: Воздух з під капелї іде боками попри поломінь і тут згарає. Поломінь дає длятого боками дуже богато тепла; вузкий цилїндер в такім случаю розогрівав би ся дуже борзо в однім місци і міг би длятого дуже борзо пукнути. Коли-ж цилїндер есть широкий, то огріває ся поволи; насамперед в горі, де есть вузший, а відтак по серединї. Пізнїйше, коли вже лямпа добре розгорить ся, розпаляєсь цилїндер по серединї сильнїйше, як в горі і длятого мусить тут бути тонший, щоби не пук. Завішуванє дрота на цилїндрі, котрий нїби то має відбирати тепло від скла і тим способом хоронити его від пукненя, не має нїякого значіня. При доборі цилїндра до лямпи з плоскими кнотами треба лиш на то зважати, щоби були з доброго скла, чистого, без всякої скази (особливо без баньок в склї) і щоби точно відповідали величинї лямпи, взглядно кнота. За широкий цилїндер до вузкого кнота не тягне добре воздух і лямпа горить темно, а при тім і коптить. З того виходить та наука, що лямпи і цилїндри до них треба купувати лиш з таких фабрик, котрі при фабрикациї зважають на то, щоби капеля і цилїндер відповідали точно величинї кнота.

Инакше маєсь річ в лямпах з круглим або т. зв. кишковим кнотом (Rundbrenner). При таких лямпах розходить ся о то, щоби поломінь була о скілько можна велика, отже й давала богато сьвітла. Очевидно може то бути лиш при лямпах з круглим кнотом. Коли-б такий круглий кніт розрізати і розложити, то він був би більше як три рази так широкий, як широка есть его поломінь в промірі, котра горить колесом. Лямпу з плоским кнотом, котра давала би тілько сьвітла, що лямпа з круглим кнотом, треба би длятого три рази так великою зробити. Була би то лямпа дуже велика і длятого недогідна. Але в лямпі з круглим кнотом треба так само як і в лямпі з плоским кнотом зважати на то, щоби воздух обгортав поломінь з обох боків. Длятого суть они так зроблені, що воздух іде насамперед серединою кнота, а щоби не улїтав просто в гору, то по самій серединї есть ще на дротику кругла, бляшана плитка, котра его спиняє і завертає в поломінь. Так само іде воздух і з боків доокола поломінї і она есть цїла однаково велика, не так, як в лямпах з плоским кнотом, лиш в два боки найширша. Цилїндер при таких лямпах може бути длятого всюди однаково широкий, бо поломінь его однаково зі всїх боків огріває.

Але чи то при лямпах з плоским, чи з круглим кнотом есть та недогода, що кніт згарає, пригарки з него при суваню кнота спадають до середини, а коли коло лямпи не чисто ходить ся, затикають решітку, спиняють приступ воздуха під капелю, а часто навіть і запаляють ся та горять і коли ще й нафта не добре очищена, стають ся причиною вибуху. Ту недогідність звичайного кнота бавовняного задумало одно пенсильваньске товариство усунути в той спосіб, що вирабляє пальники до лямпи нафтових з камінним кнотом. Того рода кноти зачинають вже ширити ся і в Европі. З верха ті пальники з камінними кнотами виглядають як всї инші; аж коли виймити кніт з пальника, видко, що та его часть, котра знаходить ся в пальнику, есть із зовсїм иншого материялу, як долїшна часть кнота. Та горішна часть, довга може на 4 центиметри, робить ся із асбестової муки, змішаної з дуже мілким трачинєм; мішанину ту кладе ся відтак у форми величини кнота, а відтак випалює ся в огни. Трачинє згорить, а лишить ся дуже дрібно дірчаста маса, котру відтак осторожно причїпляють до бавовняного кнота.

При сїй нагоді мусимо сказати кілька слів про сам асбест. Есть то дуже цїкавий камінь. Він складає ся з самих тонесеньких як волокна лену волосків, есть гладонький і мягонький як шовк і дає ся прясти. В тій цїли мочать его насамперед у водї, відтак сушать, розскубують, мішають з леном і прядуть, як звичайний лен, лиш при тім мачають пальцї не у воду, але в оливу. З асбестової пряжі роблять відтак мотузки, полотна, рукавички і т. д. Вироби з асбесту кидають відтак в огонь і випалюють — лен в них згарає а лишає ся сам чистий асбест. Нїмецкий цїсар Кароль V. мав асбестові обруси, котрими застелювано столи до обіду. По обідї любив він своїм гостям показувати штуки з тими обрусами: казав їх кидати в піч у великий огонь, а відтак виймали їх звідтам зовсїм ненарушеними і білїйшими та

до протоколу, що за намовою агента Сільвіо Нодарі, котрий робив їм найкращі обітниці, виїхали перед шістьома місяцями до Бразилії. З Ріо дістали ся скоро до Парани, де зразу найшли роботу і і перші чотири місяці були цілком вдоволені. Однако коли настала дощева пора, стратили всяке занятє. Мимо обітниці не одержали ані кусника грунту, а їх роботу використувано при будові зелїзниці; мешкали в бараках, де їх дїти безнастанно хорували. Щоби ратувати дїти не побояли ся значних видатків і зібравши рештки майна, закупили корабельні карти, щоби покинути край, до котрого їх заманили несовісті агенти. Спершу мали намір поселити ся в околици Курітіби, однако там всїм еміґрантам з Галичини зле поводить ся; минають лїта, заки котрий еміґрант дістане кусник грунту. Крім того еміґранти з Прус і Росиї так заповнили цїлу Парану, що нема що в нїй робити. Подаючи ту жалобу еміґрантів, котрі самі пересьвідчили ся о вартости захвалюваних відносин в Парані до публичної відомости, додає Gazeta Lwowska, що після не ствердженої ще доси вісти, одержаної від граничних властий італїяньских, правительство бразилїйске здержувало приниманє еміґрантів з Австро-Угорщини. Тота сама ґазета замічає також, що італїяньскі власти постановили строго держати ся арт. 19. обовязуючого там закона еміґрацийного і не впускати на італїяньску землю еміґрантів, що не мають провідника.

— **Холєра.** Дня 7 січня с. р. був такий стан холєри в краю: В Перемешли занедужала одна особа і лишила ся в лїчецню. — В Теребовли лишила ся в лїченю одна особа з попередних днїв, а одна занедужала дня 7 січня, так що в Галичині есть три особи недужі на холєру.

— **Є. Е п. Намістник**, кн. Евстахий Сангушко, повернув разом з женою з Гумниск до Львова.

— **Сьвітло електричне — в Грималові.** До польских ґазет доносять, що громада Грималова заводить у себе електричне освітленє і розпочала вже в сїй справі переговори з зарядом парового млина гр. Пініньского. Млин той має вже мотор електричний і освітлює ся електрикою. Для деяких наших міст і місточок придалось би дійстно електричне осьвітленє; було би бодай видко ся в ночи — бродити в болотї!

— **Померли:** О. Атанасий Пашковский радник конзисторский і парох в Олеську, упокоїв ся дня 3 с. м. в 74-ім роцї житя, а 48 сьвященьства. — В Самборі померла Герміна Махекова, жена емерит. радника судового, а мати звістного окулїста дра Махека.

— **Убийство.** В Клюсові коло Кристинополя прийшло дня 5 с. м. у побережника Простюка до бійки, підчас котрої 16-лїтний хлопець Мінталь пробив ножем свого вітчима Простюка в груди так сильно, що той незадовго по тім погиб. Кажуть, що Мінталя підмовив до того злочину якийсь Іван Бальковнч з Кристинополя. Мінталя і Бальковича арештовано і відставлено до арешту в Сокали.

— **Вечерок з танцями** устроює академічне товариство „Ватра“ в день 6 лютого в великій сали „Народного Дому“ на дохід стипендиї „імени Тараса Шевченка“. Красна цїль вечерка повинна би зібрати як найбільше гостий, а ні. академікам з „Ватри“ належить ся признанє за то, що памятають на сей фонд і придумують способи, якими би его можна збільшити.

— **За добре серце.** П. Варвара Котлиньска у Львові приняла до себе з милосердия 19-лїтну Павлину Чермихівску, а та відплачувала ся своїй господини за добре єї серце тим, що обкрадала єї систематично; вставала звичайно до сьвіта, виймала гроші з комоди і прятала до своєї скриньки. Аж служниця, на котру спадало підозрінє, вислїдила, хто викрадав гроші і виновницю віддано до поліциї до укараня.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Відень 9 січня. Сойми в Триєстї, Бреґенциї і Паренцо розпочали свої наради.

Льондон 9 січня. З Капштадту доносять, що правительство трансвальске видало Джемзона анґлїйскому ґубернаторови Робінзонови в Капштадтї.

Льондон 9 січня. Урядово потверджають, що правительство наказало безпроволочно утворити т. зв. лїтаючу ескадру, зложену з 6 кораблїв.

Рим 9 січня. Кардинал Ґрапіелльо помер.

Константинополь 9 січня. Внаслїдок великої метелицї сніговой рух на зелїзници межи Адріянополем а Константинополем перерваний. На Чорнім мори панує від кількох днїв сильна буря і було вже богато нещасливих пригод. — Редактора вірменьскої газети „Гайренік“ хотїв якийсь невислїджений доси злочинець убити, але лиш ранив его тяжко.

Константинополь 9 січня. З Алеппо дали консулї телеґрафічно знати, що ворохобники в Цейтуни приняли їх посередництво і готові піддати ся та перестали ворожо виступати.

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 мая 1895, після середно-европ. год.

Відходять до

	Поспішні			Особові			
Кракова	8·40	2·50	11·	4·55	10·25	6·45	—
Підволочиск	—	1·56	5·46	—	9·50	10·20	—
Підвол. з Підзам.	—	2·10	6·	—	10·14	10·44	—
Черновець	6·15	—	—	10·30	2·40	—	—
Черновець що понеділка	—	—	—	10·35	—	—	—
Стрия	—	—	—	5·25	9·33	—	7·38
Сколього і Стрия	—	—	—	—	—	3·00	—
Белзця				9·15	7·10		

Приходять з

Кракова	1·22	5·10	8·40	7·00	9·06	9·00	—
Підволочиск	2·25	10·00	—	8·25	5·06	—	—
Підвол. з Підзам.	2·13	9·44	—	8·12	4·33	—	—
Черновець	9·50	—	—	1·32	7·37	—	—
Черновець що понеділка	—	—	—	6·17	—	—	—
Стрия	—	—	—	12·05	8·10	1·42	—
Сколього і Стрия	—	—	—	9·16	—	—	—
Белзця				8·00	4·40		

Числа підчеркнені, означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано.

Час подаємо після годинника середно-европейского; він різнить ся о 36 мінут від львівского: коли на зелїзници 12 год., то на львівскім годиннику 12 год. і 36 мін.

Поїзд блискавичний зі Львова 8·40 рано, в Кракові 1·48 по полудни, у Відни 8·56 вечер.

чистїйшими, як були зараз по обідї, заким їх в ніч кинено. В новійших часах пробовано робити з асбесту одїнє для пожарників, але оно показало ся недогідне, раз длятого, що дуже легко дре ся, а радше кришить ся, бо асбест яко камінь есть все-таки досить крихкий, а відтак хоч він і не горить, то розпікає ся дуже сильно. За то рукавички з него показали ся досить догідними для тих, що роблять коло машин електричних, бо асбест не перепускає електрики.

Кноти до лямп роблено з асбесту вже й давнїйше, але они були недогідні. Теперішні суть вже лїпші, але все-таки ще за дорогі і вимагають дуже чистої нафти і осторожного обходженя ся з ними, бо легко кришать ся і від нечистої нафти так забивають ся, що опісля єї не тягнуть. За то, коли нафта зовсім чиста, то они дуже добре сьвітять, бо жарить ся в поломіни, від чого она стає білїйша і яснїйша, не згарають і не занечищують пригарками лямпи.

Що-до кнотів, то заведено в лямпах нафтових в найновійших часах ще одно улїпшенє. Як звістно, буває иноді досить трудно підсунути кніт в лямпі, коли він трохи зітре ся, або коли настане яка хиба в колїсци, котре его підсуває. Щоби кніт можна лїпше підсувати, то пускають тепер ще понід зубате колїсце до посуваня кнота бляшку вигнуту в каблук, так широку як кніт, і він суне ся межи колїсцем а тою бляшкою.

Найновійшим же винаходом в промислї прикладів до осьвітлюваня суть нафтові лямпи без кнота. Жарове сьвітло Авера мусїло конче піддати гадку, чи не можна би в подібний спосіб, як ґаз, ужити ще й инших матеріялів до роблення жарового сьвітла. Річ очевидна, що в такім случаю матеріяли ті мусїли би знаходити ся в станї ґазу або бодай пари. Найбільше надають ся до того нафта і спірітус, бо з них можна вже при розмірно малій теплоті робити пару. Можна би остаточно до лямп без кнотів уживати і всїлякого рода олїїв, але що потребували би більшої теплоти і довшого часу до витвореня пари, а відтак пара з них могла би легко видавати з себе, згараючи, вуголь (значить ся коптїла би) і осаджати его на жаровій плетїнцї, то они поки що до таких лямп непридатні.

Нафтова лямпа без кнота, або жарова лямпа нафтова виглядає більше-менше так: На самім сподї лямпи есть резервоар на нафту, котрий отвором з боку паповняє ся до трох чвертий нафтою. З другого боку резервоара есть маленька помпа. Самою серединою входить до резервоара рурка, котра сягає майже до самого спода а в горі розходить ся вилковато і входить в бляшаний цилїндер, верх котрого есть уміщений пальник. На тій рурцї понизше того місця, де она розходить ся, есть уміщена маленька мисочка, на котру перед запаленем лямпи наливає ся трошки спірітусу. На пальнику знову есть уміщена жарова плетїнка. Перед запаленем лямпи паповняє ся рурку при помочи помпи в резервоарі нафтою і запалює ся спірітус на мисочцї. Від спірітусової поломіни огріває ся нафта в рурцї і робить ся з неї пара, котра вилковатими частями рурки іде в гору, виходить під пальник, мішає ся тут з воздухом і запалена горить та дає таке саме сьвітло як жарова лямпа ґазова.

В подібний спосіб стали недавно уживати також і спірітусу до осьвітлюваня. Здавало ся навіть, що спірітус готов ще й убити нафту, бо винайдено спосіб, після котрого можна робити спірітус вже не з бараболь, як доси, але з вугля. Однакож той спосіб роблєня спірітусу есть поки що ще дуже дорогий і для того сьвітло спірітусове не має ще великого значіня.

(Конець буде.)

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий.**

Бюро дневників і оголошень

Л. ПЛЬОНА

у Львові

улиця Кароля Людвика ч. 9.

На карнавал!

Шапокляки атласові, шовкові по зр. 5, 6 і 8 поручає фабрика капелюхів і цилїндрів 12

Антін Кафка

(перед тим А. Кожелюжек) Львів Ринок 29. Камениця Андролюго від сторони Єзуїтів Театральна 12.

Інсерати

(„оповіщеня приватні“) як для „Народної Часописи“ так також для „Ґазету Львівскої“ приймає лиш „Бюро Дневників“ **ЛЮДВИКА ПЛЬОНА**, при улици Кароля Людвика ч. 9, де також знаходить ся Експедиция місцева тих ґазет.

Філїя ц. к. уприв. гал.

Банку гіпотечного в Тернополи

придїлила в обем свого дїланя

продажу льосів

за сплатою в місячних ратах.

Позаяк жадна дотепер інституция в Галичинї продажею льосів на рати не займає ся, проте Філїя Банку гіпотечного в Тернополи розширяє під тим взглядом свою дїяльність 4

на цїлу Галичину.

Проспект на жадане gratis i franco.

С. Спітцер у Відни

поручає

Товари камінні і шамотові.

Плити білі і кольорові. — Насади коминкові. Комплетні уряджения для стаен і обор.

На жадане висилаємо катальоґи.

Заступники для Галичини і Буковини

Гамель і Файґель

у ЛЬВОВІ, улиця Коперніка число 21.

С. Кельсен у Відни

поручає

Кльосети з перепливом води і без того. — Рури кльосетові. — Каналові насади з патентовим замкненем. — Збірники на воду. — Комплетні уряджения купелеві. — Вентілятори. — Прибори до водотягів, як також рури ляні і ковані. — Помпи, фонтани і всякі арматури.

Заступники для ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ

Львів ГАМЕЛЬ і ФАЙГЕЛЬ Коперніка 21.

На жадане висилає ся катальоґи.

Поручає ся

торговлю вин ЛЮДВИКА ШТАДТМІЛЛЬЕРА у Львові.

Бюро дневників і оголошень **Л. Пльона** у Львові

улиця Кароля Людвика число 9, приймає

абонамент на всї дневники по цїнах оригінальних.

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.